

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«АКАДЕМІЯ МИСТЕЦТВ ІМЕНІ ПАВЛА ЧУБИНСЬКОГО»
Кафедра «Мистецтво співу»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи
_____ Сергеєнко О. М.
8 жовтня 2025 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЛІТУРГІЙНА МУЗИКА**

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійна програма	«Спів» «Музичне мистецтво естради» «Звукорежисура» «Інструментальне виконавство (за видами)»
Статус дисципліни	Вибіркова

Київ - 2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Літургійна музика» для здобувачів вищої освіти галузі знань **02 «Культура і мистецтво»**, спеціальності **025 «Музичне мистецтво»**, освітньо-професійних програм «Спів». «Музичне мистецтво естради», «Звукорежисура», «Інструментальне виконавство (за видами)».

Розробник: Раструба Т. В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри «Мистецтво співу» КЗВО КОР «Академія мистецтв імені Павла Чубинського».

Робочу програму розглянуто та перезатверджено на засіданні кафедри «Мистецтво співу».

Протокол № 2 від 08 жовтня 2025 р.

Завідувач кафедри **Бойко І.М.**

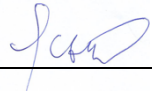
Робочу програму розглянуто та перезатверджено на засіданні кафедри «Музичне мистецтво естради».

Протокол № 1 від 30 серпня 2025 р.

Завідувач кафедри **Боднарук Ж. Л.**

Робочу програму розглянуто та перезатверджено на засіданні кафедри «Інструментальне виконавство (за видами)».

Протокол № 1 від 1 вересня 2025 р.

Завідувач кафедри **Ясько О. А.**

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки: 4 – й	
Загальна кількість годин – 90	90	90
Кількість модулів – 1 Змістових модулів – 3	Семестр:	
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання: 7-й семестр 2 x 12 =24 години. Самостійної роботи студента – 66 годин. Для заочної форми навчання аудиторних: 7-й семестр – 7 годин. Самостійної роботи студента 83 годин.	7 – й	7 - й
	Лекції:	
	12	3
	Практичні:	
	12	4
Вид підсумкового контролю: тестовий контроль, практичне виконання	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: 7-й семестр: диференційований залік.	Самостійна робота:	
	66	83

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни «Літургійна музика»: надати здобувачам вищої освіти системні знання і сформувати практичні навички з літургійної музики через системне освоєння жанрів православного богослужбового співу, виконавських традицій Православної Церкви України та цілеспрямоване накопичення нотного матеріалу для подальшого використання у професійній богослужбовій і концертній практиці.

Предмет навчальної дисципліни – Богослужбовий спів Православної Церкви України в його виконавському вимірі: система гласів, жанри піснеспівів, послідовність богослужінь добового і річного кола, нотний матеріал для регентської і кліросної діяльності, принципи концертного виконання літургійної музики.

Завдання дисципліни: навчити здобувачів вищої освіти самостійно добирати і застосовувати репертуар богослужбового співу, моделюючи богослужбовий процес добового, тижневого і річного кола або складаючи програму духовного концерту; сформувати стійкі практичні навички визначення гласу, читання богослужбових текстів наспівом та виконання піснеспівів основних жанрів православного богослужіння; поглибити розуміння виконавських традицій знаменного розспіву і київського наспіву як основи регентської і кліросної діяльності в Православній Церкві України; розвинути здатність самостійно формувати та систематизувати особистий накопичувач нотного матеріалу з розподілом за богослужбовим призначенням, жанром і рівнем складності; виховати відповідальне й свідоме ставлення до богослужбового співу як невіддільної складової православного богослужіння і форми музично-культурної ідентичності українського народу.

Відповідно до освітньо-професійних програм, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, педагогіки та виконавства та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 14. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 17. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку

предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

Спеціальні (фахові) компетентності:

- СК 3.** Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.
СК 6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.
СК 9. Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.
СК 11. Здатність оперувати професійною термінологією.
СК 12. Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.
СК 13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньо-професійних програм «Спів», «Музичне мистецтво естради», «Звукорежисура», «Інструментальне виконавство (за видами)», вивчення навчальної дисципліни «Літургійна музика» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Аналізувати музичні твори з відокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.	ПРН 4
Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій	ПРН 8
Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.	ПРН 12
Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.	ПРН 15
Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.	ПРН 17

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Літургійна музика»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Аналізувати музичні твори з відокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.	ПРН 4
Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій	ПРН 8

Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.	ПРН 12
Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.	ПРН 15
Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.	ПРН 17

Загальні та спеціальні компетентності, що формуються у процесі вивчення дисципліни.

Відповідно до освітньо-професійних програм, вивчення дисципліни: «Літургійна музика» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти програмних результатів навчання через такі компетентності: (ЗК – загальні; СК – спеціальні).

Шифр	Назва компетентності	Дескриптори НРК				ПРН
		Знання	Уміння/навички	Комунікація	Автономія та відповідальність	ПРН
ІК	Інтегральна компетентність Здатність розв’язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, педагогіки та виконавства та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.					ПРН 4; ПРН 8; ПРН 12; ПРН 15; ПРН 17
	Загальні компетентності					
ЗК 2	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	Зн 1; Зн 2	Ум 1	К 1; К 2	АВ 1; АВ 2; АВ 3	ПРН 4; ПРН 8; ПРН 12; ПРН 15;

						ПРН 17
ЗК 5	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	Зн 1; Зн 2	Ум 1	К 1; К 2	АВ1; АВ 2; АВ 3	ПРН 4; ПРН 8; ПРН 12; ПРН 15; ПРН 17
ЗК 8	Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.	Зн1; Зн2	Ум 1	К 1; К 2	АВ1; АВ 2; АВ 3	ПРН 4; ПРН 8; ПРН 12; ПРН 15; ПРН 17
ЗК 9	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	Зн1; Зн2	Ум 1	К 1; К 2	АВ 2; АВ 3	ПРН 4; ПРН 8; ПРН 12; ПРН 15; ПРН 17
ЗК 14	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	Зн1; Зн2	Ум 1	К 1; К 2	АВ1; АВ 3	ПРН 4; ПРН 8; ПРН 12; ПРН 15; ПРН 17
ЗК17	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.	Зн1; Зн2	Ум 1	К 1; К 2	АВ1; АВ 2; АВ 3	ПРН 4; ПРН 8; ПРН 12; ПРН 15; ПРН 17
	Спеціальні (фахові) компетентності					
СК 3	Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу	Зн1; Зн2	Ум 1	К 1; К 2	АВ1; АВ 2; АВ 3	ПРН 4; ПРН 15

	музичного мистецтва.					
СК 6	Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.	Зн1; Зн2	Ум 1	К 1; К 2	АВ1; АВ 2; АВ 3	ПРН 4; ПРН 8; ПРН 12; ПРН 15; ПРН 17
СК 9	Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.	Зн1; Зн2	Ум 1	К 1; К 2	АВ1; АВ 2; АВ 3	ПРН 4; ПРН 8; ПРН 12
СК 11	Здатність оперувати професійною термінологією.	Зн1; Зн2	Ум 1	К 1; К 2	АВ1; АВ 2; АВ 3	ПРН 4; ПРН 8; ПРН 12; ПРН 15
СК 12	Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.	Зн1; Зн2	Ум 1	К 1; К 2	АВ1; АВ 2; АВ 3	ПРН 4; ПРН 8; ПРН 12; ПРН 15
СК 13	Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.	Зн1; Зн2	Ум 1	К 1; К 2	АВ1; АВ 2; АВ 3	ПРН 4; ПРН 8; ПРН 12; ПРН 15; ПРН 17

Дескриптори НРК

Знання.

Зн 1. Концептуальні знання набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень.

Зн 2. Критичне осмислення основних теорій, принципів, методів і понять у навчанні та професійній діяльності.

Уміння / навички.

Ум1. Розв'язання складних непередбачуваних завдань і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та / або навчання, що передбачає збирання та інтерпретацію інформації (даних), вибір методів інструментальних засобів, застосування інноваційних підходів.

Комунікація.

К 1. Донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень та власного досвіду в галузі професійної діяльності.

К 2. Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію.

Автономія та відповідальність.

АВ 1. Управління комплексними діями або проектами, відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.

АВ 2. Відповідальність за професійний розвиток окремих осіб та / або груп осіб.

АВ 3. Здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності.

Після опанування навчальної дисципліни «Літургійна музика» здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- Професійні вимоги до регентів та кліросних співаків, сформовані у процесі їхньої діяльності;

- Джерела виникнення і принципи підбору Літургійної музики до різноманітних видів Богослужінь у відповідності до Типікону та інших авторитетних джерел;

- Внутрішній зміст та символіку головних складових Богослужіння у проекції їхнього історичного розвитку;

- Основні засоби регентської майстерності, методика вдосконалення вокального апарату відповідно до потреб сакрального співу, техніку розучування та виконання уставних творів із кліросним співацьким колективом, шляхи інтеграції у сакральний спів традиційних духовних практик, зокрема молитви;

- Принципи підбору та формування репертуару концерту на основі Літургійної музики, а також виконання її у відповідності до сакральних традицій;

вміти:

- Відповідально ставитися до своїх професійних обов'язків, доповнюючи свій попередній співацький досвід специфічними навичками та відповідною поведінкою; орієнтуватися у системі Вісьмигласся (Октоїху), розспівуючи різноманітні Богослужбові тексти (тропарі, кондаки, стихири та ін.) на відповідний глас; вільно відтворювати тексти основних Богослужбових гімнів та піснеспівів;

- Вільно орієнтуватися в Уставі, адаптуючи його до реалій конкретного Богослужіння, місця і часу його проведення;

- Розуміти внутрішній зміст кожного сакрального твору в контексті його місця в Богослужінні, пояснюючи цей зміст членам кліросного співацького колективу;

- Вправно керувати кліросним співацьким колективом, застосовуючи специфіку регентської мануальної техніки диригування; поступово виводити цей

колектив на високий рівень професійної майстерності шляхом постійного вдосконалення;

- Свідомо формувати репертуарну культуру колективу та постійно збагачувати його репертуарну базу, доповнюючи традиційні партитури творами сучасних авторів та власними обробками.

4. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

4.1. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- експрес-опитування;
- презентації виконаних результатів та досліджень;
- виконання практичних завдань;
- тестування;
- диференційований залік.

4.2. Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми контролю знань здобувачів вищої освіти:

- поточний;
- підсумковий модульний;
- семестровий підсумковий залік.

Оцінювання знань здобувачів здійснюється за 100 – бальною шкалою та шкалою ECTS – A (90 - 100), B (82 - 89), C (74 - 81), D (64 - 73), E (60 - 63), Fx (35 - 59), F (1 - 34), яка переводиться в національну (чотирибальна: 5 – «відмінно», 4 – «добре», 3 – «задовільно», 2 – «не задовільно»).

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Весь обсяг роботи здобувача за семестр підсумовується за допомогою накопичувальної системи балів. Підсумковий бал із навчальної дисципліни є сумою балів, одержаних за знання матеріалу тем – за поточний, семестровий модульний контроль, також з подальшим переведенням в національну шкалу.

Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач за різні види завдань вказана в таблиці (100 балів).

Денна, заочна форма навчання

Модуль 1												
	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3			Разом за темами	Залік		Всього
	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		Тест	Прак	

Аудиторні заняття	5	5	5	5	5	5	5	5	40	10	10	
Самостійна робота	5	5	5	5	5	5	5	5	40			
Сума балів									80	20	100	

T1, T2....T 8 – теми занять

Поточний контроль проводиться на кожному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) та набутих навичок під час виконання практичних завдань.

Під час опанування курсу важливим є формування **систематизованого накопичувача**, який містить богослужбовий репертуар і використовується як основа практичної діяльності. Такий накопичувач виступає: навчальним матеріалом, методичною базою, інструментом перевірки практичних навичок, джерелом репертуару для реальної богослужбової практики. Накопичувач нотного матеріалу є своєрідним практичним портфоліо регента, яке демонструє рівень його професійної підготовки.

Під час аудиторних занять накопичувач доповнюється *термінологічним тезаурусом*, який включає основні поняття церковно-співочої практики, музично-теоретичні терміни, а також визначення, пов'язані з регентською діяльністю, хоровим диригуванням і богослужбовою традицією. Такий тезаурус сприяє формуванню професійної мови майбутнього регента та допомагає усвідомлено працювати з нотним матеріалом.

Під час практичних занять накопичувач поповнюється відпрацьованими нотними зразками, які аналізуються, розучуються та виконуються у процесі практичної роботи. У цей період студенти здійснюють музично-теоретичний аналіз творів, визначають особливості фактури, інтонації, динаміки та фразування.

Під час самостійної роботи студенти продовжують систематизувати та поглиблювати накопичувач, доповнюючи його додатковими нотними творами, аналітичними коментарями, характеристиками стилю та особливостей виконання. Самостійна робота також передбачає підготовку окремих партій, опрацювання богослужбових текстів, а також підбір репертуару відповідно до структури церковного богослужіння.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Бали	Критерії оцінювання
------	---------------------

5	Здобувач вищої освіти демонструє глибоке та системне знання теоретичного матеріалу, вільно володіє професійною термінологією. Впевнено читає нотний текст, правильно інтонуючи партії. Якісно виконує практичні завдання, володіє навичками аналізу богослужбових творів. Активно використовує накопичувач нотного матеріалу, виявляє самостійність у підборі та опрацюванні репертуару.
4	Здобувач добре засвоїв основний навчальний матеріал, проте допускає окремі неточності у термінології або поясненнях. Загалом правильно виконує практичні завдання, можливі незначні помилки інтонаційного або технічного характеру. Накопичувач нотного матеріалу сформований, але потребує часткового доповнення або уточнення.
3	Здобувач демонструє базові знання дисципліни, однак вони є неповними або фрагментарними. Виконання практичних завдань потребує допомоги викладача. Допускаються помилки в інтонації, ритмі, читанні нотного тексту. Накопичувач нотного матеріалу ведеться нерегулярно або частково.
2	Здобувач має значні неточності у знаннях теоретичного матеріалу, не володіє основною професійною термінологією. Практичні завдання виконуються з численними помилками або не виконуються. Накопичувач нотного матеріалу відсутній або не відповідає вимогам.
1	Здобувач не орієнтується у навчальному матеріалі дисципліни, не володіє нотним текстом, не виконує практичні завдання. Накопичувач нотного матеріалу відсутній.

Модульний (семестровий) контроль знань здобувачів вищої освіти

Модульний контроль (диференційований залік) проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за весь період навчання. Модульний (семестровий) контроль знань студентів (залік) проводиться у двох формах: *теоретичній (10 балів)* та *практичній (10 балів)*, що дозволяє перевірити рівень засвоєння теоретичних знань і практичних навичок володіння богослужбовим співочим матеріалом.

Максимальна кількість балів за залік становить **20 балів**.

Теоретична частина передбачає виконання тестових завдань, що перевіряють: знання термінологічного тезаурусу церковного співу; знання структури богослужіння; знання основних видів богослужбових піснеспівів; орієнтацію у нотному матеріалі накопичувача; розуміння особливостей виконання церковних наспівів. За одну правильну відповідь здобувач отримує 1 бал, загальна кількість питань – 10.

**Критерії оцінювання знань здобувачів теоретичної частини (тестування)
модульного (семестрового) контролю**

Бали	Результат тестування
10-9	90–100 % правильних відповідей
8-7	70–89 %
6-5	50–69 %
4-3	30–49 %
2-1	менше 30 %

Практична частина спрямована на перевірку рівня засвоєння та виконання богослужбового співочого репертуару, що входить до накопичувача нотного матеріалу. Здобувач освіти виконує практичні завдання (на вибір), які можуть включати: спів одного або кількох богослужбових піснеспівів із накопичувача; виконання окремої хорової партії; читання нескладного нотного тексту з аркушу; коротку характеристику виконуваного піснеспіву (його місце у богослужінні).

**Критерії оцінювання знань здобувачів практичної частини модульного
(семестрового) контролю**

Бали	Критерії оцінювання
10	Здобувач освіти впевнено та виразно виконує богослужбовий піснеспів. Демонструє чисту інтонацію, правильний ритм, точне відтворення мелодії та тексту. Вільно орієнтується у нотному матеріалі, розуміє місце піснеспіву у структурі богослужіння. Виконання музично грамотне та стилістично відповідне.
9	Виконання загалом правильне та впевнене. Можливі незначні інтонаційні або ритмічні неточності, що не впливають на цілісність виконання. Здобувач добре орієнтується у нотному тексті та богослужбовому матеріалі.
8	Матеріал засвоєний добре, однак під час виконання спостерігаються окремі неточності в інтонації або ритмі. Знання нотного тексту достатнє, але виконання потребує більшої впевненості.
7	Здобувач загалом знає піснеспів, але допускає помітні інтонаційні або ритмічні помилки. Орієнтація у нотному матеріалі є достатньою, однак виконання потребує корекції.
6	Матеріал засвоєний частково. Під час виконання виникають труднощі з інтонацією, ритмом або точністю мелодії. Здобувач орієнтується у нотному тексті лише частково.

5	Виконання невпевнене. Здобувач знає лише окремі фрагменти піснеспіву, допускає значні помилки в інтонації та ритмі. Потребує підказок викладача.
4	Знання мелодії та тексту фрагментарне. Піснеспів виконується з численними помилками, порушується ритм і мелодична лінія. Орієнтація у нотному матеріалі слабка.
3	Здобувач демонструє дуже слабе знання співацького матеріалу. Виконання можливе лише частково або з постійною допомогою викладача.
2	Матеріал майже не засвоєний. Виконання неточне, інтонаційно неправильне, ритм порушується, мелодія не відтворюється.
1	Здобувач не знає піснеспіву, не орієнтується у нотному тексті, виконання фактично відсутнє.

Критерії модульного (семестрового) оцінювання знань здобувачів

Бали Залік	Критерії оцінювання
15 – 20	Тестування виконано на 90–100 %, здобувач вищої освіти демонструє ґрунтовні знання теоретичного матеріалу, вільно володіє професійною термінологією, добре орієнтується у структурі богослужіння та співацькому репертуарі. Практична частина виконана на високому рівні: піснеспів відтворено впевнено, з чистою інтонацією та правильним ритмом.
12 – 14	Тестування виконано на 70–89 %, здобувач освіти добре засвоїв основний навчальний матеріал, правильно використовує професійну термінологію. Практичне виконання співацького матеріалу загалом правильне, можливі незначні інтонаційні або ритмічні неточності.
8 – 11	Тестування виконано на 50–69 %, знання теоретичного матеріалу є достатніми, але неповними. Практична частина виконана із помітними неточностями в інтонації або ритмі, знання піснеспіву часткове.
5 – 7	Тестування виконано на 30–49 %, здобувач демонструє фрагментарні знання теоретичного матеріалу. Практичне виконання співацького матеріалу невпевнене, допускаються численні помилки.
2 – 4	Тестування виконано менш ніж на 30 %, здобувач не засвоїв основного теоретичного матеріалу. Практичне завдання виконати не може або виконує з грубими помилками, не орієнтується у співацькому матеріалі.
1	Тестування виконано менш ніж на 20 %. Практичне завдання не виконано.

Додаткові бали

Додаткові бали (**5 балів**) з дисципліни «Літургійна музика» здобувач освіти може отримати за сертифікат з неформальної освіти й участь у конференції (підготовку доповіді – тез) за проблематикою дисципліни або практичному виконанні на богослужінні (за наявності фото чи відео-фіксації).

Підсумковий бал з навчальної дисципліни

Підсумковий бал з навчальної дисципліни є сумою балів, одержаних здобувачем освіти за всі види робіт: за поточний, та семестровий (модульний) контроль з подальшим переведенням в національну шкалу.

Сума балів за всі види навчальної діяльності за модуль	Оцінка за національною шкалою	Шкала ECTS
90-100	5 Відмінно	A
82-89	4 Добре	B
74-81		C
64-73	3 Задовільно	D
60-63		E
35-59	2 Незадовільно	FX Для одержання кредиту потрібне доопрацювання.
1-34		F Необхідне повторне вивчення дисципліни

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1.

Основи православного богослужбового співу

Тема 1. Вступ до дисципліни. Православне богослужіння та його музична складова.

Мета, завдання та структура дисципліни «Літургійна музика». Місце курсу в системі фахової підготовки музиканта. Критерії оцінювання, вимоги до створення накопичувача, рекомендована література. Поняття «Літургійна музика»: визначення, межі та специфіка предмету. Поняття православного богослужіння як цілісної системи. Три богослужбових кола: добове, тижневе, річне. Місце і роль співу в богослужінні. Кліросний хор як богослужбовий організм. Відмінність богослужбового співу від концертного виконання. Роль і відповідальність регента у парафіяльному богослужінні. Накопичувач нотного матеріалу як основний практичний інструмент здобувача дисципліни.

Тема 2. Знаменний розспів та київський наспів: нотація, виконавська манера та практика читання богослужбових текстів.

Невменна нотація: основні знаки і принципи читання. Виконавська манера знаменного розспіву: монодія, ритмічна свобода, текстова інтонація як основа

мелодики. Київський наспів: відмінність від знаменного, поширеність у сучасній практиці ПЦУ. Псалтирні тони та їх виконання. Прокімени: структура, виконавська практика. Єктенійні відповіді: «Господи, помилуй», «Подай, Господи», «Тобі, Господи» – нотний матеріал і практика виконання.

Змістовий модуль 2.

Жанри та форми богослужбового піснеспіву

Тема 3. Вісімгласся (Октоїх): практичне освоєння системи гласів у виконавській діяльності регента.

Вісім гласів як практичний інструмент регента. Алгоритм визначення гласу поточного тижня. Мелодичні формули кожного гласу: характерні звороти, каданси, ладова основа. Практика навчання хору виконанню тексту на заданому гласі без нот. Добір нотного матеріалу для кожного гласу: гармонізації, обробки, авторські версії. Формування базового нотного комплексу для восьми гласів у накопичувачі.

Тема 4. Тропарі, кондаки, стихири: виконавський аналіз та добір нотного матеріалу.

Тропар і кондак: структура, зв'язок із гласом, місце у богослужінні. Критерії добору гармонізації тропаря і кондака для хору різного рівня. Прості київські гармонізації та авторські обробки: порівняльний виконавський аналіз. Стихири: зв'язок наспіву з гласом, ритмічна організація тексту, виконання на «Господи, воззвах» і хвалитних. Практика виконання тропарів і кондаків головних свят і недільного кола. Формування добірки тропарів і кондаків у накопичувачі з позначкою рівня складності й богослужбового призначення.

Тема 5. Акафісти, канони, величання: практика виконання та формування репертуарного накопичувача.

Акафіст: структура чергування кондаків і ікосів, розподіл між хором та священнослужителем, практика виконання. Канон: структура з дев'яти пісень, ірмос і тропарі канону, катавасія. Виконавська практика ірмосів та катавасій на утрєні. Великодній канон і канон Андрія Критського як найважливіші приклади жанру. Величання: структура, урочистий характер, практика виконання на великі свята й пам'яті святих. Формування добірки акафістів, ірмосів і величань у накопичувачі з розподілом за типами свят.

Змістовий модуль 3.

Позалітургійні та концертні форми богослужбового співу

Тема 6. Всенічне бдіння: послідовність піснеспівів, добір та підготовка партитур.

Повна послідовність піснеспівів великої вечірні: «Прийдіте поклонімся», «Господи, воззвах», стихири на «Господи, воззвах», «Свете тихий», прокімен, «Нині відпускаєш», тропар. Повна послідовність піснеспівів утрєні: поліелей, «Хваліте ім'я Господнє», степенні антифони, прокімен, канон, катавасія, «Хвалите Господа з небес», велике

славослов'я. Алгоритм підготовки регента до конкретної неділі: визначення гласу, добір стихир, тропаря, кондака, складання листа богослужіння. Формування повного нотного комплексу для одного Всенічного бдіння у накопичувачі.

Тема 7. Панахида, молебень, таїнства: добір та виконання піснеспівів позалітургійних богослужінь.

Панахида і заупокійна утрєня: структура, фіксовані піснеспіви («Упокой, Господи», «Зі святими упокой», «Вічна пам'ять»), нотний матеріал. Молебень подячний і акафістний: структура, участь хору, добір матеріалу. Таїнство хрещення: піснеспіви хору, їх місце у чині. Таїнство вінчання: «Ісаїє, ликуй», «Святії мучениці», «Слава Тобі, Христе Боже» – виконавська практика. Таїнство елеосвячення: участь хору, матеріал. Формування окремого розділу накопичувача для позалітургійних богослужінь.

Тема 8. Концертне виконання літургійної музики: репертуар, аранжування, традиції.

Відмінність концертного і богослужбового підходу до літургійного твору: темп, динаміка, артикуляція, акустика. Жанр духовного концерту в українській музичній традиції. Репертуарна класика: Д. Бортнянський, А. Ведель, М. Березовський. Національна хорова школа: К. Стеценко, М. Леонтович, Я. Яциневич. Сучасні українські автори духовної хорової музики. Аранжування богослужбових наспівів для концертного виконання: принципи і межі. Формування концертної добірки у накопичувачі з розподілом за складністю, складом хору і жанром.

5. 2. Структура навчальної дисципліни

ТЕМА	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Всього	У тому числі					Всього	У тому числі				
		Лекції	семінари	Практ.	Інд. роб.	Самос. робота		Лекції	семінари	Практичн	Індивід.	Самос. робота
МОДУЛЬ 1												
Змістовий модуль 1. Основи православного богослужбового співу												
Тема 1. Вступ до дисципліни. Православне богослужіння та його музична складова.	5	2		-		3	16	1		-		5
Тема 2. Знаменний розспів та київський наспів: нотація, виконавська манера та практика читання богослужбових текстів.	12	2		1		9				-		10
Всього за змістовим модулем 1 :	17	4		1		12	16	1		-		15
Змістовий модуль 2. Жанри та форми богослужбового піснеспіву												
Тема 3. Вісімгласся (Октоїх): практичне освоєння системи	12	2		1		9	11	1		-		10

гласів у виконавській діяльності регента.												
Тема 4. Тропарі, кондаки, стихирі: виконавський аналіз та добір нотного матеріалу.	12	1		2		9	15	-		1		14
Тема 5. Акафісти, канони, величання: практика виконання та формування репертуарного накопичувача.	12	1		2		9	15	-		1		14
Всього за змістовим модулем 2:	36	4		5		27	41	1		2		38
Змістовий модуль 3. Позалітургійні та концертні форми богослужбового співу												
Тема 6. Всенічне бдіння: послідовність піснеспівів, добір та підготовка партитур.	12	1		2		9	22	1		1		10
Тема 7. Панахида, молебень, таїнства: добір та виконання піснеспівів позалітургійних богослужінь.	12	1		2		9						10
Тема 8. Концертне виконання Літургійної музики: репертуар, аранжування, традиції.	12	2		2		9	11	-		1		10
Всього за змістовим модулем 3:	37	4		6		27	33	1		2		30
Всього:	90	12		12		66	90	3		4		83
Всього:	90	24				66	90	7				83

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

6.І. Самостійна робота (денна та заочна форма)

№ з/п	Назва теми	Завдання самостійної роботи	Кількість годин	
			Денна	Заочна
1	Тема 1. Вступ до дисципліни. Православне богослужіння та його музична складова.	Ознайомитися з програмою курсу та рекомендованою літературою. Переглянути відеозапис повної Літургії ПЦУ та скласти схему її структури із визначенням усіх піснеспівів. Знайти та прослухати незмінні піснеспіви Літургії на київський наспів (Херувимська, «Вірую», «Отче наш», «Достойно є») (https://parafia.org.ua/biblioteka/). Записати в нотатках визначення понять: «літургійна музика», «клірос», «регент», «Типікон».	3	5
2	Тема 2. Знаменний розспів та київський наспів: нотація, виконавська манера та практика читання богослужбових текстів	Опрацювати матеріал про знаменний розспів. Прослухати зразки знаменного розспіву та записати повідомлення щодо особливостей мелодики. Знайти в оцифрованому Ірмологіоні будь-який піснеспів на київський наспів та описати його нотацію. Скласти порівняльну таблицю «Знаменний розспів – Київський наспів» за параметрами: походження, мелодика, нотація, застосування.	9	10

3	Тема 3. Вісімгласся (Октоїх): практичне освоєння системи гласів у виконавській діяльності регента	Вивчити напам'ять недільні тропарі 1-го та 2-го голосів на київський наспів. Прослухати та порівняти мелодику всіх восьми голосів. Складіть таблицю восьми голосів із визначенням характеру мелодики та прикладів тропарів для кожного. Знайти в богослужбовому розкладі ПЦУ поточний тижневий глас та виписати відповідний тропар.	9	10
4	Тема 4. Тропарі, кондаки, стихирі: виконавський аналіз та добір нотного матеріалу.	Вивчити напам'ять тропар і кондак Різдва Христового та Пасхи. Прослухати «Службу Божу» М. Леонтовича та виписати всі жанри піснеспівів, які зустрічаються. Скласти схему-порівняння жанрів: тропар – кондак – стихира – прокімен – алілуарій (визначення, місце в богослужінні, структура). Знайти та записати тропар і кондак святого, день пам'яті якого припадає на поточний тиждень.	9	14
5	Тема 5. Акафісти, канони, величання: практика виконання та формування репертуарного накопичувача.	Опрацювати текст Акафісту Пресвятій Богородиці («Взбранній Воеводі»): змінити структуру, підрахувати кількість ікосів і кондаків. Прослухати Пасхальний канон («Воскресіння день»). Вивчити напам'ять величання Пресвятої Богородиці та двох-трьох великих святих. Занотувати: структура канону – схема з поясненням понять «пісня канону», «ірмос», «тропар канону», «катавасія».	9	14
6	Тема 6. Всенічне бдіння: послідовність піснеспівів, добір та підготовка партитур.	Прослухати «Всенічне бдіння» та скласти перелік піснеспівів із зазначенням їх місця в структурі бдіння. Вивчити напам'ять «Світе тихий» та «Нині відпускаєш» на київський наспів. Порівняти виконання «Великого славослів'я» у двох різних версіях (будь-які два хори ПЦУ) – описати відмінності в мелодиці та темпі. Скласти структурну схему всенічного бдіння із визначенням усіх основних піснеспівів.	9	10
7	Тема 7. Панахида, молебень, таїнства: добір та виконання піснеспівів позалітургійних богослужінь.	Прослухати та опрацювати піснеспіви панахиди: «Зі святими упокой», «Вічна пам'ять», «Блаженні» – знайдіть ноти на київський наспів https://parafia.org.ua/biblioteka/ . Переглянути відеозапис чину вінчання ПЦУ та виписати всі піснеспіви з їх назвами. Складіть таблицю таїнств церкви з переліком відповідних піснеспівів для кожного. Знайти та прослухати молебень з акафістом у виконанні будь-якого парафіяльного хору – описати його структуру.	9	10
8	Тема 8. Концертне виконання Літургійної музики: репертуар, аранжування, традиції.	Прослухати «Херувимську пісню» № 7 Д. Бортнянського та «Господи, помилуй» А. Веделя – описати виконавські особливості кожного твору. Скласти концертну програму тривалістю 45 хвилин на основі літургійної музики українських авторів: зазначити назву	9	10

		твору, автора, хронометраж. Ознайомитися з творчістю сучасних українських композиторів духовної музики Лесі Дичко або Євгена Станковича – описати один твір. Підготувати усне повідомлення (5 хвилин) про одного з українських композиторів духовної хорової музики: Д. Бортнянський, А. Ведель, М. Березовський, М. Леонтович, Л. Дичко.		
	Разом:		66	83

7. ІНСТРУМЕНТИ ТА ОБЛАДНАННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Вивчення навчальної дисципліни передбачає використання Google Workspace education – інтегрованих комп'ютерних освітніх платформах закладу вищої освіти, Internet-порталу, фортепіано, камертона, пультів для нот, збірок нот за темами дисципліни.

8. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ

- лекція;
- пояснювально-ілюстративний;
- проблемно-пошуковий;
- репродуктивний;
- дослідницький;
- творчий;
- практичний.

9. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Структура систематизованого накопичувача передбачає кілька взаємопов'язаних блоків, що забезпечують системне опанування богослужбового репертуару:

1. Теоретичний блок

- термінологічний тезаурус православного співу;
- основи структури Літургії та добового кола богослужінь;
- опис жанрів богослужбового піснеспіву (тропар, кондак, стихира, канон, акафіст, величання);
- пояснення системи восьми гласів та характеристика мелодики кожного гласу.

2. Практичний блок

- нотні зразки знаменного та київського наспівів;
- тропарі, кондаки, стихири, канони та акафісти для виконання на відповідний глас;

- піснеспіви вечірні та утренні, включаючи складні багатоголосні елементи;

- музика позалітургійних богослужінь: панахида, молебень, таїнства.

3. Аналітичний блок

- нотний та музично-теоретичний аналіз творів;

- порівняння різних традицій (знаменний, київський, грецький, болгарський наспіви);

- характеристики виконання для різних богослужбових контекстів.

4. Практико-репертуарний блок

- хорові партії та сольні фрагменти для опрацювання з колективом;

- підготовка творів до реального виконання на богослужінні чи концерті духовної музики;

- нотні та текстові анотації щодо стилю виконання та вокальної технік.

Під час **лекцій** накопичувач нотного матеріалу доповнюється термінологічним тезаурусом, що охоплює: основні поняття церковно-співочої практики; музично-теоретичні терміни; визначення, пов'язані з регентською та кліросною діяльністю, а також богослужбовою традицією.

Тезаурус формує професійну мову майбутнього регента або співака кліросу, сприяє усвідомленій роботі з нотним матеріалом і закладає основу для подальшої практичної діяльності.

Практичні заняття є основною формою відпрацювання богослужбового репертуару. Накопичувач поповнюється нотними зразками, які: аналізуються та розучуються в аудиторії; супроводжуються музично-теоретичним аналізом творів; дозволяють виявляти особливості фактури, інтонації, динаміки та фразування; включають опрацювання богослужбових текстів; забезпечують розвиток навичок ансамблевого та сольного виконання.

Практичні заняття дозволяють закріпити теоретичні знання та формують навички професійного виконання богослужбових творів.

Самостійна робота спрямована на систематизацію та поглиблення накопичувача нотного матеріалу. Вона передбачає: доповнення накопичувача додатковими нотними творами; написання аналітичних коментарів та характеристик стилю; відзначення особливостей виконання творів; підготовку окремих вокальних партій; опрацювання богослужбових текстів та підбір репертуару відповідно до структури богослужіння; виконання завдань, визначених у структурі робочої програми у розділі 6.

Самостійна робота дозволяє закріпити та розширити фахові компетентності здобувачів, формує індивідуальні виконавські навички та забезпечує підготовку до аудиторних практичних занять і модульного контролю.

Орієнтовні питання до проходження тесту на заліку:

1. Які основні піснеспіви виконуються під час Літургії святителя Іоанна Златоуста?
2. Вкажіть порядок виконання тропарів та кондаків на недільній Літургії.
3. Які піснеспіви є обов'язковими на вечірні та утрени в добовому колі богослужінь?
4. Що співається на першій годині всенічного бдіння?
5. Що таке добове коло богослужінь і як воно впливає на спів?
6. Який глас використовується для недільних тропарів у перший тиждень?
7. Коли виконуються Богородичні гласові цикли у тижневому Октоїху?
8. Які піснеспіви відповідні гласу 4 і 8 виконуються у святкові дні?
9. У якому порядку на богослужінні виконуються тропар, кондак і стихира?
10. Коли співається прокімен під час Літургії?
11. В який момент богослужіння виконується величання святим?
12. Коли співається алілуарій і яку роль він виконує?
13. На які свята виконуються акафісти, і в якому порядку складаються їх частини (кукулій, ікоси, кондаки)?
14. Які піснеспіви канону виконуються під час великодніх та двонадесятих свят?
15. Коли і як виконується іпакої канону в богослужінні?
16. Які піснеспіви входять до великої вечірні?
17. Що співається під час утрени: шестипсалмія, поліелей, хвалитні стихири?
18. Коли виконується Велике славослів'я і яку функцію воно виконує у всенічному бдінні?
19. Які піснеспіви обов'язкові під час панахиди та в якій послідовності вони виконуються?
20. Що співається під час водосвятного молебня і коли виконуються акафісти в молебні?
21. Які музичні елементи супроводжують вінчання та хрещення?
22. Які тропарі і кондаки співаються на свята Пресвятої Богородиці?
23. В який день Пасхального тижня співається канон Пасхи та пов'язані з ним піснеспіви?
24. Які стихири великого святого виконуються під час двонадесятих свят?

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основна література

1. *Бог Господь на вісім гласів* / Антологія візантійсько-слов'янської сакральної монодії. Вип. 8. Львів, 2009. 12 с.
2. *Воскресні ірмоси вісьмох гласів з Львівського ірмологіона кінця XVI ст.* / упоряд., комент., вступна стаття Юрій Ясіновський [Антологія візантійсько-слов'янської та української сакральної монодії, вип. 9 / ІЛН УКУ, Ostkirlichen Institut an der Bayerischen JuliusMaximilian Universität zu Würzburg]. Львів, 2013. 44 с.
3. *Ірмоси канонів на Різдво Богородиці та Воздвиження* / упоряд., комент., вступна стаття Юрій Ясіновський [Антологія візантійсько-слов'янської та української сакральної монодії, вип. 11 / ІЛН УКУ, Інститут Східних Церков Баварського університету ім. Юліуса Максиміліана у Вюрцбурзі. Львів: Вид-во УКУ 2015.
4. *Літургія св. Йоана Златоустого* / Антологія візантійсько-слов'янської сакральної монодії. Вип. 7. Львів, 2008.
5. *Молитва* / Упоряд. В. С. Дудик. Київ: Вид. «Європейська енциклопедія», 2008. 544 с.
6. *Служебник*. Київ: Видання Київської Патріархії Української Православної Церкви Київського Патріархату, 2012.

10. 2. Допоміжна література

1. Антоненко М. М. Сутність та функції співу у православному богослужінні. Сучасний культурний простір у мистецтвознавчому дискурсі. Міжнародна дистанційна науково-практична конференція. Київ : НАКККіМ, 2019, С. 54–56.
2. Канон на В'їхання Господнє в Єрусалим з рукопису кінця XVI ст. Антологія української церковної монодії. Вип. 2. Львів 2003. 44 с.

10. 3. Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Наша Парафія. URL: <https://parafia.org.ua>
2. Богослужбовий календар ПЦУ. URL: <https://calendar.church.ua/>

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

1. Робоча програма перезатверджена на 2021/ 2022_н. р. зі змінами.

В результаті перегляду на засіданні кафедри «Мистецтво співу» робочої програми з дисципліни «Літургійна музика», була покращена система оцінювання за модулем, внесено зміни до тематичної змістовності модуля і змісту тем.

Приведено у відповідність до нового Навчального плану розподілення аудиторних годин (лекційні, практичні) та годин самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Також було оновлено список рекомендованих джерел.

Протокол №__1__ від 31 серпня 2021__р.

Завідувач кафедри А. І. Кочерга
(підпис)

2. Робоча програма перезатверджена на 2022/ 2023_н. р. зі змінами.

В результаті перегляду на засіданні кафедри «Мистецтво співу» робочої програми з дисципліни «Літургійна музика» було внесено зміни до п. 10 робочої програми, а саме - складено список джерел інформації з опорою на україномовні та вітчизняні посібники, підручники і науково-методичні праці. Переглянуто список компетентностей і програмних результатів навчання, відповідно до «Освітньо-професійної програми «Спів» 2022 року.

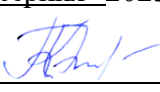
Протокол №__1__ від 30 серпня 2022__р.

Завідувач кафедри А. І. Кочерга
(підпис)

3. Робоча програма перезатверджена на 2023_____/ 2024_н. р. без змін.

В результаті перегляду на засіданні кафедри «Мистецтво співу» робочої програми з дисципліни «Літургійна музика», програма була перезатверджена без змін.

Протокол №__1__ від 29 серпня 2023__р.

Завідувач кафедри А. І. Кочерга
(підпис)

4. Робоча програма перезатверджена на 2024/ 2025_н. р. зі змінами.

В результаті перегляду на засіданні кафедри «Мистецтво співу» робочої програми з дисципліни «Літургійна музика» було внесено зміни, відповідно до оновленого «Положення про робочу програму навчальної дисципліни» 2024 року (розділи 3;4 програми) та відповідно до ОПП «Спів», «Музичне мистецтво естради», «Звукорежисура», «Інструментальне виконавство (за видами)» 2024 року.

Протокол №__1__ від 27 серпня 2024__р.

Завідувач кафедри А. І. Кочерга

5. Робоча програма перезатверджена на 2025/ 2026 н. р. **зі змінами.**

У результаті перегляду на засіданні кафедри «Мистецтво співу» робочої програми з дисципліни «Літургійна музика» було внесено зміни: з врахуванням результатів проходження акредитації у 2025 році. На вимогу переглянути теми і зміст дисципліни «Літургійна музика», було переглянуто і змінено зміст курсу з опорою на практичну складову. Була покращена та уніфікована система оцінювання за модулем, додано додаткові заохочувальні бали, методичні рекомендації до організації самостійної роботи, підготовки до практичних занять, змінено розподілення годин аудиторної і самостійної, відповідно до затвердженого Навчального плану на 2025-2026 навчальний рік, до Розділу 7 додано платформу Google Workspace education.

Протокол № 2 від 08 жовтня 2025 р.

Завідувачка кафедри «Мистецтво співу» _____

I. М.Бойко